

Ein Cyf - LF/AD/1182/13
Eich Cyf -

Pwyllgor yr Amgylchedd a
Chynaliadwyedd
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

29 Tachwedd 2013

BIL RHEOLI CEFFYLAU (CYMRU): GWYBODAETH YCHWANEGOL

Addewais y byddwn yn darparu gwybodaeth ychwanegol i'r Pwyllgor ar rai pwyntiau.

Mae Adran 7 y Bill bellach yn darparu bod perchennog ceffyl yn cael cyfeirio at Weinidogion Cymru lle cyfyd anghytundeb a yw'r costau a ysgwyddwyd gan yr awdurdod lleol dan sylw ac y mae'n ceisio eu hawlio oddi wrth berchennog y ceffyl yn rhai rhesymol.

Yn dilyn camau Cymal 2, mae pob un o ddarpariaethau'r Bil wedi'u hystyried yn fanwl er mwyn edrych ar y posibilrwydd o ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer apelio. Disgrifir hyn isod gyda chrynodeb yn y tabl yn Atodiad A.

Ychydig o le sydd gan yr awdurdod lleol o dan y Bil i ddangos unrhyw ddisgresiwn gan fod y Bil wedi pennu'r hyn y caiff ei wneud a'r hyn na chaiff ei wneud. Fodd bynnag, mae Adran 2 (Pŵer awdurdod lleol i ymfael mewn ceffyl) yn rhoi disgresiwn i'r awdurdod lleol ymfael mewn ceffylau lle bo ganddo sail resymol dros gredu bod amgylchiadau penodedig wedi digwydd. Y trothwy 'sail resymol' a ddisgrifir yn Adran 2 sy'n rhoi i'r Bil ei effeithiolrwydd. Hynny yw y cyfan sydd ei angen ar awdurdod lleol i allu ymfael mewn ceffyl yw bodloni'i hun bod sail resymol dros gredu nad oes caniatâd cyfreithiol gan y ceffyl i fod yn y lle y mae. Mae hyn yn rhoi cydbwysedd priodol rhwng yr angen i

greu ateb effeithiol i broblem pori anghyfreithlon a'r angen i amddiffyn hawliau perchennog y ceffyl.

Fel corff cyhoeddus, rhaid i'r awdurdod lleol ei hun weithredu'n gyfreithlon ym mhopeth a wna ond mae'r Bil yn Adran 2 yn darparu diogelion rhag ymafael anghyfreithlon. I bob pwrpas, ceir tri 'phrawf' y mae'n rhaid i'r awdurdod lleol eu bodloni cyn y caiff ymafael mewn ceffyl a'i gorlannu, gan ddibynnu ar gyd-destun yr achosion unigol sy'n ymddangos i'r awdurdod lleol fel achosion o bori anghyfreithlon.

Yn Adran 2(1) y ceir y pŵer ehangaf, a roddir i awdurdod lleol i ymafael mewn ceffyl sydd ar briffordd neu le cyhoeddus. Os oes gan yr awdurdod lleol sail resymol i gredu bod y ceffyl yno heb ganiatâd cyfreithlon, nid oes llawer o le am anghytundeb oherwydd byddai'n annhebygol iawn y byddai person wedi gallu negodi hawliau pori ar briffordd neu le cyhoeddus heb fod yr awdurdod lleol yn gwybod am hynny. Byddai'n rhaid i'r awdurdod lleol gynnal arfarniad o'r sefyllfa er mwyn bodloni'i hun fod yna sail resymol ac i wneud hynny, byddai'n defnyddio ei wybodaeth leol ac yn cydweithio â'r Heddlu a'r gymuned leol.

O dan adran 2(2)(a), caiff awdurdod lleol ymafael mewn ceffyl a'i gadw os mai'r awdurdod yw meddiannydd y tir lle y'i cafwyd e.e. cae chwarae ysgol neu barc. Nid oes potensial yn y cyswllt hwn am anghytundeb gan y byddai'r awdurdod lleol yn gwybod a yw wedi rhoi caniatâd i bori'r ceffyl neu beidio.

Adran 2(2)(b) – ar dir preifat a thir arall, ceir amodau penodol cyn y caiff awdurdod lleol ymarfer ei bŵer i ymafael a chorlannu. Yn ogystal â'r amod "sail resymol", rhaid iddo gael caniatâd perchennog y tir y mae'r ceffyl yn ei bori'n anghyfreithlon. Mae'r angen felly am ganiatâd yn cyfyngu'n fawr ar sail anghytundeb.

Bwriad y polisi o'r cychwyn yw rhoi'r pwerau angenrheidiol i'r awdurdod lleol allu ymateb yn gyflym ac yn effeithiol i achosion o bori anghyfreithlon ac mae'r ddeddfwriaeth yn gwneud hynny trwy'r prawf sail resymol a ddisgrifir uchod – dyna mae awdurdodau lleol wedi gofyn i Lywodraeth Cymru amdano. Rhaid wrth gwrs wrth fesurau unioni priodol rhag ofn yr aiff pethau o'u lle ac os bydd yr awdurdod lleol yn ymafael yn anghyfreithlon mewn ceffyl, caiff y perchennog ddwyn achos o dresmasu eiddo yn erbyn yr awdurdod lleol yn y Llys Sirol. Gallai'r llys fynnu bod yr awdurdod lleol yn talu iawndal os gwelir ei fod ar fai.

Fel yr addewais pan ymddangosais gerbron y Pwyllgor ar 14 Tachwedd, mae fy swyddogion wedi ystyried eto y potensial am apeliadau yn erbyn hysbysiadau ymafael a barnwyd hefyd y byddai adolygiad yn hyn o beth yn amhriodol. Mae dyletswydd statudol ar yr awdurdod lleol i roi hysbysiad i berchennog y ceffyl ac i gwnstabl ac i osod hysbysiad yn neu wrth y lle ymafael. Os caiff hysbysiadau o dan adran 3 eu rhoi ar gam neu ddim eu rhoi o gwbl, yna mae hynny'n tramgwyddo dyletswydd statudol adran 3. I gael iawn oddi wrth yr awdurdod lleol (am fod ceffyl wedi cael ei werthu neu ei ddifa), mae'n debygol y gwnaiff y perchennog geisio iawndal ariannol oddi wrth yr awdurdod lleol am ei golled. Y ffordd briodol o gael iawn o dan amgylchiadau o'r fath fyddai trwy Lys Sirol mewn hawliad yn erbyn yr awdurdod lleol am dramgwyddo'i ddyletswydd statudol trwy beidio â rhoi hysbysiad yn gywir neu am beidio â rhoi un o gwbl a bod y perchennog o'r herwydd yn dioddef effaith niweidiol.

Rwy'n credu y byddai'n ddiangen ac yn amhriodol ehangu cwmpas mecanwaith adolygu Gweinidogion Cymru i ddelio ag anghytundebau ynghylch ymafael mewn ceffylau a rhoi hysbysiadau. Mae rhwymedïau mwy priodol ac effeithiol ar gael eisoes yn y Llysoedd

Sirol ar gyfer perchenogion ceffylau. Bydd y llys yn gallu clywed tystiolaeth y ddau barti ac asesu unrhyw niweidiau yn unol â chanllawiau gweithdrefnol sifil ac achos cyfraith perthnasol.

Gallai ehangu bwriad gwreiddiol y polisi i ddarparu bod Gweinidogion Cymru yn adolygu materion heblaw costau sy'n destun anghytundeb gael effaith niweidiol a rhoi mwy o botensial i'r rheini sydd am rwystro ymdrechion awdurdodau lleol i ddelio â'r problemau trwy 'chwarae'r system'. Ceir risg hefyd na fydd awdurdodau lleol yn defnyddio'u pwerau newydd a gallai awdurdodau lleol deimlo bod y ddeddfwriaeth ei hun yn broblematic oherwydd y system gymhleth o adolygiadau y gall y pwerau newydd sbarduno'u cychwyn. Hefyd, bydd yr awdurdodau lleol hynny sydd â Deddfau lleol at eu defnydd yn eu colli gan y byddai'r Bil yn diddymu'r darpariaethau yn y Deddfau lleol hyn sy'n ymwneud â phori anghyfreithlon. Mae'n werth nodi nad oes hawliau apelio yn y Deddfau lleol hyn.

Am nifer o resymau, adolygu anghytundebau ynghylch costau yw'r unig adolygiadau y caiff Gweinidogion Cymru eu gynnal.

- Yn gyntaf, mae'r Bil yn bendant iawn ynghylch yr hyn y mae'r awdurdod lleol yn gorfod ei wneud felly nid oes fawr o le am anghytundeb ffeithiol. Fodd bynnag, mae'n briodol cynnal adolygiad annibynnol i ystyried anghydfod ffeithiol ynghylch costau gan fod gan yr awdurdodau lleol ychydig o ddisgresiwn ynghylch pennu'r costau hyn.
- Yn ail, rhagwelir y gall Gweinidogion Cymru ddelio ag anghydfodau o'r math hwn yn gyflym ac yn effeithiol heb i berchennog y ceffyl orfod troi'n ffurfiol at y llysoedd.
- Yn drydydd, bydd ei gwneud hi fel hyn yn osgoi oedi hir wrth ddisgwyl am ganlyniad achos llys a allai arwain at gostau mawr i'r awdurdod lleol wrth gadw'r ceffyl tra'n disgwyl dyfarniad y llys.

Wedi ystyried pob un o ddarpariaethau'r Bil, nid wyf yn credu bod meysydd eraill yn y Bil sydd angen eu hesbonio neu eu diwygio ymhellach.

Rwyf wedi cael ar ddeall bod swyddogion y Weinyddiaeth Cyfiawnder yn fodlon na fydd y ddarpariaeth hon yn arwain at feichiau uniongyrchol nac ychwanegol i'r llysoedd. Mae swyddogion y Swyddfa Gartref yn fodlon hefyd â'r gair "cwnstabl" yn Adran 3 y Bil – mae gofyn i awdurdod lleol roi hysbysiad i "gwnstabl" er mwyn hysbysu'r Heddlu bod ceffyl wedi'i ymafael ynddo a'i gorllannu. Mae'r ddarpariaeth hon eisoes yn rhan o dair Deddf leol yng Nghymru, sef Deddf Morgannwg Ganol, Deddf Gorllewin Morgannwg a Deddf Dinas Caerdydd.

Rwyf wedi edrych eto ar fater adnabod a'r gofyn ar awdurdodau lleol i osod microsglodyn ar bob ceffyl yr ymafaelir ynddo cyn ei roi yn ôl i'r perchennog neu ei werthu.

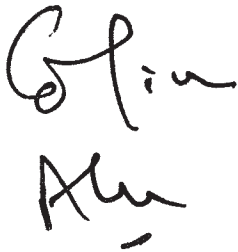
Bydd y canllaw fydd yn cyd-fynd â Bil Rheoli Ceffylau (Cymru) yn esbonio'n glir iawn beth y dylai awdurdod lleol ei wneud o ran adnabod y ceffylau y maent yn ymafael ynddynt. Mae'n aildatgan hefyd beth yw'r gofynion cyfreithiol ar berchenogion o ran cydymffurfio â'r rheoliadau perthnasol ar basbortau a microsglodion gan gynnwys y potensial am erlyniad troseddol.

Bydd y canllaw'n ymdrin â'r hyn y mae'n rhaid i berchennog ei wneud i adnabod ei geffyl a beth sy'n digwydd pe bai'r awdurdod lleol yn ymafael mewn ceffyl sydd heb basbort na microsglodyn. Hefyd, mae'r canllaw'n disgrifio cyfrifoldebau awdurdodau lleol am gadarnhau pwy yw perchennog y ceffyl. Caiff y Pwyllgor gopi drafft o'r canllaw cyn 4 Rhagfyr, fel y cytunwyd â Chlerc y Pwyllgor.

Yn olaf, ynghylch unioni anghytundeb ariannol, nid oes darpariaeth yn y Bil i awdurdod lleol adennill ei gostau oddi wrth y perchennog am ddifrod y gallai ei geffyl fod wedi'i achosi i dir yr awdurdod lleol boed hynny trwy bori anghyfreithlon neu wrth ymafael yn y ceffyl hwnnw. Mae awdurdodau lleol yn yr un sefyllfa â thirfeddianwyr preifat o ran adennill eu costau o dan amgylchiadau o'r fath.

Ni chaiff awdurdod lleol adennill costau heblaw'r rheini y bydd wedi'u hysgwyddo'n rhesymol wrth ymafael yn y ceffyl, ei gorlannu, ei fwydo a'i gynnal, ac os yn berthnasol, wrth ei waredu.

Mae'r gyfraith fel y mae yn rhoi dwy ffordd bosibl i dirfeddianwyr preifat o dan Ddeddf Anifeiliaid 1971 sydd wedi dioddef difrod o ganlyniad i bori anghyfreithlon. Os ydy perchennog y ceffyl yn hysbys, caiff y tirfeddianwyr hawlio costau oddi wrth y perchennog hwnnw. Os nad yw'r perchennog yn hysbys, caiff y tirfeddiannwr werthu'r anifail sydd wedi crwydro ar ei dir a chael ei ddigolledu drwy'r ffordd honno. Darperir yr wybodaeth hon yn y canllaw.

The image shows two handwritten signatures in black ink. The top signature is a cursive, stylized name that appears to be 'Alun'. The bottom signature is a simpler, more direct cursive 'Alun'.

Alun Davies AC / AM
Y Gweinidog Cyfoeth Naturiol a Bwyd
Minister for Natural Resources and Food

ATODIAD A

Adran y Bil	Ei harwyddocâd a'r camau a gymerwyd	Adolygu
Adran 1 – Trosolwg	Mae'r adran hon yn disgrifio pwrpas a darpariaethau'r Bil.	Mae'r adran hon yn disgrifio'r hyn y mae'r Bil yn ei wneud fel na all fod sail ar gyfer cynnal adolygiad.
Adran 2 – Pŵer i ymfael mewn ceffyl	Mae'r adran hon yn rhoi'r pŵer i awdurdod lleol ymfael mewn ceffyl o dan amgylchiadau penodol cyn gynted ag y mae'n fodlon bod sail resymol dros gredu nad oes gan y ceffyl ganiatâd cyfreithiol i fod yno.	Mae'r Adran hon yn rhoi'r pŵer i awdurdod lleol ymyrryd ag eiddo rhywun arall o dan amgylchiadau penodedig. Mae mecanwaith yn bod pan ymfaelir mewn ceffyl yn anghyfreithlon i ddwyn achos tresmasu nwyddau yn y Llysoedd Sirol. Gellid gofyn hefyd am gynnal adolygiad barnwrol o benderfyniad yr awdurdod lleol. Nid oes lle i alw am adolygiad ynghylch a oedd yr amgylchiadau penodedig sy'n arwain at ymfael yn y ceffyl wedi digwydd. Byddai darparu ar gyfer hynny yn tanseilio hawl statudol yr awdurdod lleol ac ni fyddai'n cyflawni bwriad y polisi o alluogi awdurdodau lleol i ddelio'n gyflym ag achosion o bori anghyfreithlon.
Adran 3 – Hysbysiadau	Mae'r adran hon yn disgrifio'r Hysbysiadau y mae gofyn i awdurdod lleol sy'n ymfael mewn ceffyl ac yn cadw ceffyl eu rhoi. Mae'n esbonio ble i'w gosod, pwy ddylai eu gosod a beth ddylent ei ddweud. Mae 3 math o Hysbysiad. (1) gosod hysbysiad yn neu wrth y safle ymfael o fewn 24 awr (2) hysbysiad i gwnstabl neu berchennog (os yw'n hysbys) neu'r	Mae'r adran hon yn rhoi dyletswyddau statudol ar yr awdurdod lleol i ddelio â Hysbysiadau yn y modd a ddisgrifir yn y Bil. Os na fydd yr awdurdod lleol yn dilyn y gofynion yn y Bil, ystyrir ei fod yn tramgwyddo'r ddyletswydd. Os bydd rhywun yn dioddef cam oherwydd y tramgwydd hwnnw, caiff ddwyn achos yn erbyn yr awdurdod lleol

	<p>sawl sy'n gweithredu ar ei ran, o fewn 24 awr ar ôl ymafael (3) hysbysiad i'r perchennog, pan ddaw'n hysbys ar ôl i'r awdurdod chwilio amdano ac o fewn 24 o ddod i wybod pwy yw.</p>	<p>yn y Llys Sirol lle gellir asesu a gorchymyn iawndal. Ni chaiff Gweinidogion Cymru adolygu achos o dramgwyddo dyletswydd statudol. Y Llysoedd yn unig gaiff wneud hynny.</p> <p>Mae dyletswydd gyfreithiol ar berchennog o dan Ddeddf Lles Anifeiliaid 2006 i wneud yn siŵr ei fod yn diwallu anghenion ei geffyl o ran amgylchedd, deiet, ymddygiad, cwmnïaeth ac iechyd a lles. Mae Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar geffylau yn pennu dyletswyddau a chyfrifoldebau perchnogion gan gynnwys eu dyletswydd i archwilio'r ceffyl o leiaf unwaith bob dydd. O dramgwyddo'r Ddeddf, gallai awdurdod lleol a chyrrff gorfodi eraill ddwyn achos yn eu herbyn.</p>
Adran 4 – costau ymafael	<p>Mae'r adran hon yn darparu bod y perchennog yn talu i'r awdurdod lleol gostau a dynnir yn rhesymol wrth ymafael yn y ceffyl a'i gadw ac am ei fwydo a'i gynnal. Mae'n disgrifio'r wybodaeth hefyd y mae'n rhaid i awdurdod lleol ei rhoi i'r perchennog o safbwynt y costau hynny a hawliau'r perchennog i ofyn i Weinidogion Cymru adolygu'r costau.</p>	<p>Mae'r Bil eisoes yn darparu proses adolygu i Weinidogion Cymru allu delio ag anghytundebau ynghylch costau a dynnir yn rhesymol. (Adran 7).</p>
Adran 5 – gwaredu ceffylau sydd wedi'u cadw	<p>Mae'r adran hon yn darparu bod yr awdurdod lleol yn gwaredu ceffyl trwy ei werthu, ei ailgartrefu, ei ddychwelyd neu ei ddifa pan fydd rhai amodau wedi'u bodloni.</p>	<p>Posibilrwydd cynnal adolygiad o anghytundeb ynghylch gwerth ceffyl o'i werthu.</p> <p>Bydd gan berchennog sy'n anghytuno ynghylch gwerth ceffyl yr hawl i ofyn i Weinidogion Cymru am adolygiad o dan adran 7.</p>

<p>Adran 6 – Cofnod o'r ceffyl y deliwyd ag ef</p>	<p>Bydd angen i awdurdod lleol gadw cofnod o'r holl geffylau y bydd wedi ymafael ynddynt.</p>	<p>Mae hwn yn ofyn statudol ar yr awdurdod lleol. Os na fydd yn cadw cofnod, bydd yn tramgwyddo dyletswydd statudol. Os bydd person yn dioddef cam oherwydd y tramgwydd, gallai fynd at y Llys Sirol i ofyn iddo asesu a dyfarnu iawndal.</p>
<p>Adran 7 – Unioni anghytundebau</p>	<p>Mae'r adran hon yn darparu bod Gweinidogion Cymru'n cynnal adolygiad o'r costau.</p>	<p>Dyma fecanwaith y câi perchennog ei defnyddio i gyfeirio anghytundeb ynghylch costau a dynnir yn rhesymol gan yr awdurdod lleol at Weinidogion Cymru. Mae'r darpariaethau yn y Bil sy'n ymwneud â phennu costau yn rhoi peth disgresiwn i awdurdodau lleol. Mae'n briodol cyfeirio anghytundeb ynghylch costau at Weinidogion Cymru er mwyn iddynt allu torri unrhyw ddadl.</p>